

การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนจากการผลิตผ้าไหมมัดหมี่ กรณีศึกษากลุ่มวิสาหกิจ
ชุมชนผ้าไหมมัดหมี่บ้านหัวฝาย ตำบลปอแดง อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น
The Analysis of Cost and Return of Mudmee silk production : Case Study
of Ban Hua Fai Mudmee silk production community enterprise group,
Tambol Podaeng, Amphoe Chonnabot, Khonkaen Province

เนื่อทอง ระดาสาร¹ ธนาพร วิลัยศิลป์²

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการผลิต ต้นทุน และผลตอบแทนจากการผลิตผ้าไหมมัดหมี่ กรณีศึกษากลุ่มวิสาหกิจชุมชนผ้าไหมมัดหมี่บ้านหัวฝาย ตำบลปอแดง อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น เก็บรวบรวมข้อมูลจากประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จำนวน 1 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า 1) กระบวนการผลิตผ้าไหมมัดหมี่มีรูปแบบการผลิต 2 รูปแบบ ได้แก่ 1. ผู้ผลิตเองทุกกระบวนการ ตั้งแต่การปลูกหม่อน เลี้ยงไหม สาวไหม ย้อมสี มัดหมี่ และทอ 2. ผู้ผลิตที่ซื้อเส้นไหมจากแหล่งปลูกหม่อนและเลี้ยงไหมทั้งในหมู่บ้านและต่างจังหวัดนำมามัดหมี่ ย้อมสี แก่หมี่ และทอออกมาเป็นผ้าไหมมัดหมี่ 2) ต้นทุนในการผลิตผ้าไหมมัดหมี่จากผู้ที่ทำซื้อเส้นไหมมาทำการผลิตเองทุกกระบวนการ พบว่า มีต้นทุนการผลิตผ้าไหมมัดหมี่เฉลี่ยต่อเดือน 40 เมตร และมีต้นทุนการผลิตต่อ 1 เมตร เป็นวัตถุดิบทางตรง 315 บาท ค่าแรงงานทางตรง 300 บาท ค่าใช้จ่ายการผลิตผันแปร 91.25 บาท ค่าใช้จ่ายการผลิตคงที่ 5.77 บาท รวมต้นทุนการผลิตต่อเมตร 712.02 บาท 3) ผลตอบแทนจากการผลิตผ้าไหมมัดหมี่จากผู้ที่ทำซื้อเส้นไหมมาทำการผลิตเองทุกกระบวนการ พบว่า ผู้ผลิตผ้าไหมมัดหมี่ มีอัตราส่วนกำไรขั้นต้นต่อยอดขาย 52.53 % มีอัตราส่วนกำไรสุทธิต่อยอดขาย 47.03 % มีอัตราส่วนกำไรจากการดำเนินงานต่อยอดสุทธิ 47.03 % มีจุดคุ้มทุนขายที่ 36 เมตร หรือมีจุดคุ้มทุนของยอดขายที่ 54,000 บาท และมีระยะเวลาคืนทุน 2 เดือน 13 วัน

คำสำคัญ: ต้นทุน, ผลตอบแทน, ผ้าไหมมัดหมี่

Abstract

The purpose of this research was to study the production process. Costs and returns from Mudmee silk production Case Study of Mudmee Silk Community Enterprise, Ban Hua Fai, Por Daeng

¹ นักศึกษาคณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตขอนแก่น อีเมล Nueathong.rad@spumail.net

² นักศึกษาคณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตขอนแก่น อีเมล Thanaporn.wil@spumail.net

Sub-district, Rural District, Khon Kaen Province Collected data from the chairman of the community enterprise group 1 person. The interview form was used as a tool for collecting information. The results of the research showed that 1) Mudmee silk production process has 2 forms: 1. Producer owns every step from mulberry planting, silkworm cultivation, silkworm cultivation, mudmee dyeing and weaving. Source of mulberry cultivation and rearing. Silk both in villages and in the provinces bring Mudmee, dye, repair and weave to make Mudmee silk threads. 2) The cost of producing Mudmee silk from people who buy silk threads to produce it themselves, found that the average monthly Mudmee silk production cost is 40 meters and the production cost per 1 meter is 315 baht. It is a direct raw material, direct labor costs 300 baht. Variable production 91.25 baht Fixed production cost 5.77 baht Total production cost per meter 712.02 baht. 3) Returns from the production of Mudmee silk from the purchaser of silk threads to produce by themselves every step of the way. It was found that Mudmee silk producers had a total profit-to-sales ratio of 52.53%, a net profit-to-sales ratio of 47.03% , a net profit-to-sales ratio of 47.03% , a break-even point of 36 meters, or a break-even point. The capital is 54,000 baht and has a payback period of 2 months and 13 days.

Keywords: Cost, Return, Mudmee silk

ความสำคัญและที่มาของปัญหาวิจัย

ผ้าไหมมีถิ่นกำเนิดในประเทศจีนและประเทศอินเดีย เกิดขึ้นราว 2,640 ปี ก่อนคริสตกาล พ่อค้าชาวจีนได้เผยแพร่ผ้าไหมสู่พื้นที่อื่นในแถบเอเชีย สำหรับประเทศไทยนักโบราณคดี พบหลักฐานที่แหล่งโบราณคดีบ้านเชียง ซึ่งบ่งชี้ว่ามีการใช้ผ้าไหมเมื่อ 3,000 ปีก่อน การทอผ้าไหมในประเทศไทยในอดีตมีการทำกันในครัวเรือนเพื่อใช้เอง หรือทำขึ้นเพื่อใช้ใน งานพิธี เช่น งานบุญ งานแต่งงาน ต่อมาในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) ได้ส่งเสริมให้ใช้ผ้าไหม ส่วนการปลูกหม่อนเพื่อเลี้ยงไหมได้รับการสนับสนุนจากประเทศญี่ปุ่น แต่การดำเนินงานของโครงการก็ทำได้เพียงระยะหนึ่งมีอันต้องหยุดไป เนื่องจากเกษตรกรไทยยังคงทำในลักษณะแบบเดิม เพราะความเคยชิน ไม่ตอบรับต่อการเปลี่ยนแปลงไปสู่แบบใหม่ที่ได้รับการพัฒนาขึ้นจากความช่วยเหลือจากญี่ปุ่น (บงกช ผ้าไหมทอมือ, 2559)

“ชนบท” เป็นเมืองเก่าที่มีประวัติศาสตร์มายาวนาน มีการตั้งเป็นเมืองมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2326 ชาวชนบทมีการประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก ทุกครัวเรือนจะมีที่ดินทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์ นอกจากอาชีพทำนาแล้ว ก็มีการปลูกหม่อนเลี้ยงไหม ปลูกฝ้าย เพื่อนำเส้นไหมและฝ้ายมาทอเป็นผืนผ้า ในอดีตที่ผ่านมา การทอผ้าถือเป็นหน้าที่สำคัญของผู้หญิงชาวอีสาน เพราะจะต้องทอผ้าเพื่อใช้เป็นเครื่องนุ่งห่มในชีวิตประจำวันจนกลายเป็นส่วนหนึ่งของวิถี

ชีวิต การทอผ้าเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้หญิงอีสานจะต้องเรียนรู้และฝึกหัดได้สืบทอดกันมาไม่ขาดสาย ผ้าไหมที่ทอได้ นิยมสวมใส่ไปทำบุญที่วัด หรือในงานพิธีและงานมงคลต่างๆ รวมทั้งเก็บไว้เป็นมรดกให้ลูกหลาน ดังนั้น “อำเภอชนบท” จึงเริ่มมีการทอผ้ามาตั้งแต่เมื่อไร ไม่สามารถสืบประวัติได้ แต่มีหลักฐานสำคัญคือ ผ้าไหมมัดหมี่หน้านางหรือผ้าปุม อายุกว่า 220 ปี ที่เจ้าเมืองชนบทคนแรกได้รับพระราชทานจากพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก รัชกาลที่ 1 โดยทายาทของเจ้าเมืองเป็นผู้เก็บรักษาไว้ ซึ่งต่อมาคนชนบทได้นำมาเป็นต้นแบบในการทอผ้าไหมมัดหมี่หน้านาง ที่มีชื่อเสียงและเป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งของผ้าไหมชนบทในปัจจุบัน จึงสันนิษฐานว่าการทอผ้าของอำเภอชนบทน่าจะมีมาไม่ต่ำกว่า 100 ปี หรืออาจจะมีการตั้งแต่เริ่มตั้งเมืองชนบท คือ ประมาณ 200 กว่าปี (ว่าที่ร้อยตรีประเมษฐ์ ศรีเมฆ, 2559)

“ผ้ามัดหมี่” ที่นิยมทอกันมักเป็นลวดลายของภูมิปัญญาโบราณที่สืบทอดมาตั้งแต่สมัยคนรุ่นปู่ย่าตายาย การจะคิดสร้างสรรค์ลายผ้าใหม่ๆ ไม่ค่อยมีปรากฏมากนัก การริเริ่มสร้างลายผ้ามัดหมี่ใหม่ของชาวชนบท จังหวัดขอนแก่น ซึ่งใช้ชื่อว่า “ลายแคนแก่นคูณ” ซึ่งจะใช้สร้างอัตลักษณ์ที่ชัดเจนมากขึ้นให้กับจังหวัด จึงเป็นภาพสะท้อนของการสร้างสรรค์ที่ผสมผสานระหว่างภูมิปัญญาโบราณ การสร้างอัตลักษณ์ที่อาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมจากชุมชน ที่เชื่อมโยงการยกระดับและพัฒนาเมือง ซึ่งคล้ายแนวทางการอนุรักษ์ของเมืองที่มีความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมที่ค้นหาและต่อยอดตัวตนของเมืองผ่านการสร้างสรรค์ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมหลักของเมืองอำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่นที่เป็นเมืองในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทยที่มีการทำผ้ามัดหมี่เป็นศิลปะการทอผ้าพื้นเมือง ซึ่งชาวบ้านกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผ้าไหมมัดหมี่บ้านหัวฝายจะใช้เวลาวางจากการทำนาและการปลูกหม่อนไหมมาทอผ้าไว้ใช้ในครัวเรือน หรือทอผ้าไว้ใช้ในงานประเพณีต่างๆ จนกระทั่งในยุคหลังๆ มีการนำผ้าที่เหลือใช้เองมาจำหน่าย จนกลายมาเป็นรายได้หลักแทนการทำนาอาชีพตั้งแต่ดั้งเดิมของอำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น และกลายเป็น 1 ในอำเภอที่ขึ้นชื่อเรื่อง “ผ้าไหมมัดหมี่” และ “ช่างทอผ้า” ที่โด่งดัง จนกระทั่งล่าสุดจังหวัดขอนแก่นได้รับการประกาศอย่างเป็นทางการจากสภาอุตสาหกรรมโลกให้เป็น “เมืองแห่งผ้ามัดหมี่” หรือ “นครแห่งผ้ามัดหมี่” ทำให้ได้รับการรับรองพิจารณาจากข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์ความเป็นมาของการทอผ้าไหมมัดหมี่ วัตถุประสงค์ที่ใช้ มาตรฐาน และการยอมรับใน “ผ้ามัดหมี่” ของเมือง ที่มีวัฒนธรรมการปลูกหม่อนเลี้ยงไหมที่มีมายาวนาน ทำให้ปัจจุบันกลายเป็นเมืองที่เป็นแหล่งผลิตวัตถุดิบอย่างเส้นไหมและผลิตภัณฑ์จากผ้าไหมมัดหมี่ แหล่งใหญ่ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และว่ากันว่า การที่ผ้าทอเมืองขอนแก่นเติบโตเป็นเพราะเสน่ห์ของไหมมัดหมี่ที่แตกต่างจากที่อื่น ซึ่งเกิดจากความเฉพาะตัวของมัดหมี่และลายของมัดหมี่และเทคนิคการทอที่ทำให้เกิดเอกลักษณ์ความเป็นขึ้นเดียวในโลก คือ “ผ้าไหมมัดหมี่ลายแคนแก่นคูณ” ทำให้รู้สึกของความเป็นงานทำมือสุดมหัศจรรย์ (เที่ยวอีสาน, 2563)

ชาวบ้านกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผ้าไหมมัดหมี่บ้านหัวฝาย อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น มีการทอผ้าไหมมัดหมี่ที่มีการทอผ้าไหมมัดหมี่ใช้เองในครัวเรือนมายาวนาน จนกระทั่งปัจจุบันได้ปรับเปลี่ยนจากการทอผ้ามัดหมี่ใช้เองในครัวเรือนมาเป็นการสร้างอาชีพและรายได้ ทำทั้งในลักษณะอาชีพหลักและอาชีพเสริม และที่สำคัญคือชาวบ้านกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผ้าไหมมัดหมี่บ้านหัวฝายเป็นกลุ่มแม่บ้านที่ไม่มีความรู้เนื่องจากกลุ่มแม่บ้านทอผ้าส่วนใหญ่จบการศึกษา

ในระดับประถมศึกษา ทำให้ไม่มีความรู้ด้านวิธีการคิดต้นทุนการผลิตที่แท้จริง การตั้งราคาที่ผิดพลาดทำให้อาจเกิดการเสียโอกาสในการสร้างรายได้ที่ได้ผลตอบแทนคุ้มค่า และการถ่ายทอดความรู้ทางด้านการคิดคำนวณต้นทุนและผลตอบแทนให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผ้าไหมมัดหมี่บ้านหัวฝาย ตำบลโปแตง อำเภอชนบท ก็จะสามารถลดต้นทุนการผลิตลงความสูญเสียจากการผลิตมากเกินไปจนความจำเป็น เพื่อให้ได้มีความรู้ทางด้านการคิดคำนวณต้นทุนที่แท้จริงในการทำผ้าไหมมัดหมี่ อีกทั้งยังเป็นการพัฒนาองค์ความรู้ที่ทำให้ชาวบ้านกลุ่มนี้มีความสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน เพื่อให้ได้เป้าหมายที่สูงสุดของการวิจัยนี้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการแข่งขันในกลุ่มอุตสาหกรรมการผลิตผ้าไหมมัดหมี่เดียวกัน และการบริหารจัดการการควบคุมต้นทุนในการผลิตที่นำไปใช้ในการกำหนดราคาขายผ้าไหมมัดหมี่ที่มีความยุติธรรมและต้องเป็นราคาที่ตอบสนองตรงกับความต้องการของลูกค้าที่ต้องการผลิตภัณฑ์ ทำให้การผลิตผ้าไหมมัดหมี่สามารถทำกำไรเป็นไปตามเป้าหมายให้ดียิ่งขึ้น

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นผู้ศึกษาจึงสนใจในการศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนจากการผลิตผ้าไหมมัดหมี่ของผู้ผลิต ชาวบ้านกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผ้าไหมมัดหมี่บ้านหัวฝาย อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น ที่ผลิตผ้าไหมมัดหมี่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงความเป็นไปได้ของความสามารถในการผลิตผ้าไหมมัดหมี่และผลตอบแทนที่ได้รับจากการผลิตผ้าไหมมัดหมี่ของชาวบ้านกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผ้าไหมมัดหมี่บ้านหัวฝาย ตำบลโปแตง อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น เพื่อใช้เป็นข้อมูลและแนวทางในการพัฒนาอุตสาหกรรมผ้าไหม และผู้ที่สนใจการผลิตผ้าไหมมัดหมี่เพื่อนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจในการทำอาชีพให้มีความเจริญเติบโตและยั่งยืนในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการผลิตผ้าไหมมัดหมี่ กรณีศึกษากลุ่มวิสาหกิจชุมชนผ้าไหมมัดหมี่บ้านหัวฝาย ทั้งผู้ผลิตเองทุกกระบวนการและผู้ซื้อเส้นไหมในชุมชนมาผลิตเอง
2. เพื่อศึกษาต้นทุนการผลิตผ้าไหมมัดหมี่ กรณีศึกษากลุ่มวิสาหกิจชุมชนผ้าไหมมัดหมี่บ้านหัวฝายของผู้ที่ซื้อเส้นไหมในชุมชนมาผลิตเอง
3. เพื่อศึกษาผลตอบแทนจากการผลิตผ้าไหมมัดหมี่ กรณีศึกษากลุ่มวิสาหกิจชุมชนผ้าไหมมัดหมี่บ้านหัวฝายของผู้ที่ซื้อเส้นไหมในชุมชนมาผลิตเอง

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้มุ่งเน้นการศึกษาวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนจากการผลิตผ้าไหมมัดหมี่ กลุ่มวิสาหกิจสตรีชุมชนผ้าไหมมัดหมี่บ้านหัวฝาย ตำบลโปแตง อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น โดยมีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. **กลุ่มตัวอย่าง** ประกอบด้วยกลุ่มผู้ทรงปัญญาด้านการทอผ้าไหมมัดหมี่บ้านหัวฝาย อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น ทั้งหมดจำนวน 1 คน ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชน (วิธีสุ่มกลุ่มตัวอย่างเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง)

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการศึกษาการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนจากการผลิตผ้าไหมมัดหมี่ ต่อกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผ้าไหมมัดหมี่บ้านหัวฝาย อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น จากข้อมูลดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลปฐมภูมิ เป็นข้อมูลที่ได้อาจกลุ่มตัวอย่าง นาง สุภาณี ภูแล่นกี ตำแหน่งประธานกลุ่ม ผู้ทรงภูมิปัญญาเกี่ยวกับผ้าไหมมัดหมี่ โดยทางผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลเหล่านี้มาจากการออกแบบสัมภาษณ์เชิงคุณภาพ เพื่อนำมาทำการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนจากการผลิตผ้าไหมมัดหมี่ กรณีศึกษากลุ่มวิสาหกิจชุมชนผ้าไหมมัดหมี่บ้านหัวฝาย ตำบลปอแดง อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น

2. ข้อมูลทุติยภูมิ เป็นข้อมูลที่เพิ่มเติมเพื่อใช้ในการสนับสนุนการศึกษางานวิจัยในครั้งนี้ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด ทฤษฎีต่างๆ วิทยานิพนธ์ วารสาร บทความ รายงานการศึกษา รวมทั้งเอกสารที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลจากเว็บไซต์ต่างๆ ในการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนจากการผลิตผ้าไหมมัดหมี่ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผ้าไหมมัดหมี่

3. เครื่องมือในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับกระบวนการผลิตผ้าไหมมัดหมี่ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผ้าไหมมัดหมี่บ้านหัวฝาย อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น สัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลต้นทุนและผลตอบแทนจากการผลิตผ้าไหมมัดหมี่ โดยแบ่งคำถามออกเป็น 5 ส่วน ประกอบด้วย

- ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ผลิตผ้าไหมมัดหมี่บ้านหัวฝาย
- ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการผลิตผ้าไหมมัดหมี่
- ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิตผ้าไหมมัดหมี่
- ส่วนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับต้นทุนการผลิตผ้าไหมมัดหมี่
- ส่วนที่ 5 ข้อมูลเกี่ยวกับผลตอบแทนของผ้าไหมมัดหมี่

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษานี้ จะเป็นการศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนจากการผลิตผ้าไหมมัดหมี่ กรณีศึกษากลุ่มวิสาหกิจชุมชนผ้าไหมมัดหมี่ โดยผู้วิจัยจะวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบเชิงคุณภาพ ขั้นตอนในการดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

1. การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ เป็นการศึกษาถึงสภาพทั่วไป กระบวนการผลิตผ้าไหมมัดหมี่ ทั้งสองกรณี คือ ผู้ผลิตเองทุกกระบวนการตั้งแต่การปลูกหม่อนเลี้ยงไหม และผู้ซื้อเส้นไหมมาทำการผลิตเอง

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นการศึกษาวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตผ้าไหมมัดหมี่ โดยพิจารณาจากการศึกษาแนวคิดต้นทุนและผลตอบแทน

3. การวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตผ้าไหมมัดหมี่ ที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษา การวิเคราะห์ด้านต้นทุนและผลตอบแทนจากการผลิตผ้าไหมมัดหมี่ กรณีศึกษา ผู้ทรงภูมิปัญญาด้านการผลิตผ้าไหมมัดหมี่ จะใช้วิธีการคิดต้นทุนทั้งหมดที่ใช้ในการลงทุนโดยจะแยกต้นทุนที่เกิดขึ้นตามลักษณะของต้นทุนเป็น 2 ประเภท คือ ต้นทุนผันแปร และ ต้นทุนคงที่

4. การวิเคราะห์ผลตอบแทนทางการเงิน ที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษา การวิเคราะห์ด้านต้นทุนและผลตอบแทนจากการผลิตผ้าไหมมัดหมี่ กรณีศึกษา ผู้ทรงภูมิปัญญาด้านการผลิตผ้าไหมมัดหมี่จะใช้วิธีดังนี้

- 4.1 อัตราส่วนกำไรขั้นต้น
- 4.2 อัตราส่วนกำไรจากการดำเนินงาน
- 4.3 อัตราส่วนกำไรสุทธิ
- 4.4 จุดคุ้มทุน
- 4.5 ระยะเวลาคืนทุน

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนจากการผลิตผ้าไหมมัดหมี่ กรณีศึกษา กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผ้าไหมมัดหมี่บ้านหัวฝาย ตำบลโปแดง อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ดังนี้

1. กระบวนการการผลิต กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านหัวฝายผู้ทำวิจัย พบว่า มีการผลิตแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ ได้แก่ 1. ผู้ผลิตเองทุกกระบวนการตั้งแต่การปลูกหม่อน เลี้ยงไหม สาวไหม ย้อมสี มัดหมี่ จนกระทั่งทอออกมาเป็นผ้าไหมมัดหมี่ 2. ผู้ผลิตที่ซื้อเส้นไหมจากแหล่งปลูกหม่อนและเลี้ยงไหมทั้งในหมู่บ้านและต่างจังหวัดนำมามัดหมี่ ย้อมสี แก้วหมี่ และทอออกมาเป็นผ้าไหมมัดหมี่

2. ต้นทุนการผลิตผ้าไหมมัดหมี่ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผ้าไหมมัดหมี่บ้านหัวฝาย ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นทุนจากการผลิตผ้าไหมมัดหมี่จากผู้ที่ทำกรซื้อเส้นไหมมาผลิต พบว่า ผู้ผลิตผ้าไหมมัดหมี่ มีต้นทุนในการผลิตผ้าไหมมัดหมี่ต่อ 1 เมตร ซึ่งเป็นวัตถุดิบทางตรง 315 บาท ค่าแรงงานทางตรง 300 บาท ค่าใช้จ่ายการผลิตผันแปร 91.25 บาท ค่าใช้จ่ายการผลิตคงที่ 5.77 บาท รวมต้นทุนการผลิตต่อเมตร 712.02 บาท

3. ผลตอบแทน กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผ้าไหมมัดหมี่บ้านหัวฝาย ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ผลตอบแทนจากการผลิตผ้าไหมมัดหมี่จากผู้ที่ทำซื้อเส้นไหมมาทำการผลิตเองทุกกระบวนการ พบว่า ผู้ผลิตผ้าไหมมัดหมี่ มีอัตราส่วนกำไรขั้นต้นต่อยอดขาย 52.53 % มีอัตราส่วนกำไรสุทธิต่อยอดขาย 47.03 % มีอัตราส่วนกำไรจากการดำเนินงานต่อยอดขาย 47.03 % มีจุดคุ้มทุนขายที่ 36 เมตร หรือมีจุดคุ้มทุนของยอดขายที่ 54,000 บาท และมีระยะเวลาคืนทุน 2 เดือน 13 วัน

ตารางที่ 1 สรุปต้นทุนในการผลิตเฉลี่ยต่อเดือน และต้นทุนเฉลี่ยต่อเมตรจากการทอผ้าไหมมัดหมี่

รายการ	ต้นทุนการผลิต (บาท/เดือน)	ต้นทุนการผลิต (บาท/เมตร)
ต้นทุนการผลิตต่อเมตร (บาทต่อเมตร)		
วัสดุดิบทางตรง	12,600	315
ค่าแรงงานทางตรง	12,000	300
ค่าใช้จ่ายในการผลิตผันแปร	3,650	91.25
ค่าใช้จ่ายในการผลิตคงที่	230.83	5.77
ต้นทุนการผลิตต่อเมตร (บาทต่อเมตร)	28,480.83	712.02

ตารางที่ 2 สรุปผลตอบแทนจากการผลิตผ้าไหมมัดหมี่

ผลตอบแทนจากการผลิตผ้าไหมมัดหมี่	
	หน่วย:บาท
ปริมาณการขาย (เมตร)	40
ราคาขายต่อเมตร	1,500
รายได้จากการขายผ้าไหมมัดหมี่	60,000
ต้นทุนขาย (40 เมตร × 712.02 บาท/เมตร)	28,480.80
กำไรขั้นต้น	31,519.20
หัก ค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร	3,300
กำไรสุทธิ	28,219.20

ตารางที่ 3 สรุปผลการประเมินผลตอบแทนการผลิตผ้าไหมมัดหมี่

1. อัตราส่วนกำไรขั้นต้นต่อยอดขาย	=	$\frac{\text{กำไรขั้นต้น}}{\text{ยอดขาย}} \times 100$
	=	$\frac{31,519.20}{60,000} \times 100$
	=	52.53 %
2. อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อยอดขาย	=	$\frac{\text{กำไรสุทธิ}}{\text{ยอดขาย}} \times 100$

	=	$\frac{28,219.20}{60,000} \times 100$
	=	47.03 %
3. อัตราส่วนกำไรจากการดำเนินงานต่อขายสุทธิ	=	$\frac{\text{กำไรจากการดำเนินงาน}}{\text{ยอดขายสุทธิ}} \times 100$
	=	$\frac{28,219.20}{60,000} \times 100$
	=	47.03 %
4. จุดคุ้มทุน		
ปริมาณการขาย ณ จุดคุ้มทุน	=	$\frac{\text{ต้นทุนคงที่}}{\text{ราคาขายต่อหน่วย} - \text{ต้นทุนผันแปรต่อหน่วย}}$
	=	$\frac{28,480.83}{1,500 - 712.02}$
	=	36.14 เมตร หรือ 36 เมตร
		ดังนั้น ปริมาณขายผ้าไหมมัดหมี่ ณ จุดคุ้มทุน ประมาณ 36 เมตร
5. ระยะเวลาคืนทุน	=	$\frac{\text{เงินลงทุนเริ่มแรก} + \text{เงินทุนหมุนเวียนสำหรับ} \\ \text{ต้นทุนการผลิต} + \text{ค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร}}{\text{กระแสเงินสดรับ (เฉลี่ยต่อเดือน)}}$
	=	$\frac{34,460 + 31,550 + 3,300}{28,450}$
	=	$\frac{69,310}{28,450}$
	=	2.44 หรือ 2 เดือน 13 วัน
		ดังนั้น ผลตอบแทนจากการผลิตผ้าไหมมัดหมี่ พบว่า ระยะเวลาคืนทุน 2 เดือน 13 วัน

อภิปรายผล

จากการศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนจากการผลิตผ้าไหมมัดหมี่ กรณีศึกษากลุ่มวิสาหกิจชุมชนผ้าไหมมัดหมี่ บ้านหัวฝาย ตำบลปอแดง อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น โดยสามารถอภิปรายผลในประเด็นสำคัญ ดังต่อไปนี้ กลุ่มสมาชิกมีการตั้งราคาขายผ้าไหมมัดหมี่เมตรละ 1,500 บาทต่อ ผู้ผลิต 1 คน สามารถผลิตผ้าไหมมัดหมี่ขายทั้งหมด ประมาณ 40 เมตรต่อเดือน รายได้จากการขาย 60,000 บาทต่อเดือน จากข้อมูลข้างต้นสามารถวิเคราะห์รายได้จากการขายผ้าไหมมัดหมี่ ได้ดังต่อไปนี้ ขายผ้าไหมมัดหมี่ 40 เมตร เมตรละ 1,500 บาท หักต้นทุนขาย 28,480.80 บาท

ได้กำไรขั้นต้น 31,519.20 บาท หักค่าใช้จ่ายในการขาย 3,300 บาท ทั้งนี้ได้กำไรสุทธิ 28,219.20 บาทต่อเดือน มีอัตราส่วนกำไรขั้นต้นต่อยอดขาย 52.53 % มีอัตราส่วนกำไรสุทธิต่อยอดขาย 47.03 % มีอัตราส่วนกำไรจากการดำเนินงานต่อยอดขายสุทธิ 47.03 % มีจุดคุ้มทุนขายที่ 36 เมตร หรือมีจุดคุ้มทุนของยอดขายที่ 54,000 บาท และมีระยะเวลาคืนทุน 2 เดือน 13 วัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

(1) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผ้าไหมมัดหมี่บ้านหัวฝาย สามารถนำข้อมูลต้นทุนการผลิตทั้งสิ้นไปใช้ในการกำหนดราคาผ้าไหมได้

(2) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผ้าไหมมัดหมี่บ้านหัวฝาย สามารถนำข้อมูลผลตอบแทนไปใช้เป็นแนวทางในการลดต้นทุนการผลิตโดยเฉพาะต้นทุนวัตถุดิบทางตรง ซึ่งมีต้นทุนที่สูงที่สุด

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

(1) ศึกษาแนวทางการเพิ่มมูลค่าของผ้าไหมมัดหมี่ให้มีมูลค่าที่สูงยิ่งขึ้น

(2) ศึกษาต้นทุนจากการผลิตผ้าไหมมัดหมี่ในส่วนที่ยังไม่ได้นำมาวิเคราะห์ต้นทุน ควรศึกษาแนวทางการลดต้นทุนวัตถุดิบและเพิ่มกลุ่มลูกค้า เพื่อให้ได้ผลตอบแทนที่มากขึ้น

(3) ศึกษาปัจจัยที่ทำให้เกิดต้นทุนการผลิตผ้าไหมมัดหมี่ที่มีต้นทุนสูงเกินไป

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าวิจัย เรื่อง ต้นทุนและผลตอบแทนจากการผลิตผ้าไหมมัดหมี่กลุ่มวิสาหกิจ ชุมชนผ้าไหมมัดหมี่บ้านหัวฝาย ตำบลปอแดง อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้เป็นอย่างดีด้วยความอนุเคราะห์และการกรุณาให้คำปรึกษาและข้อคิดต่างๆ อันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการทำวิจัย อีกทั้งยังช่วยแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินงาน พร้อมทั้งดำเนินงานวิจัยตั้งแต่ต้นจน เสร็จสมบูรณ์ตลอดจนให้ความรู้และประสบการณ์ที่ดีจากอาจารย์ เดือนฉาย คำสีทา อาจารย์ที่ปรึกษา การศึกษาค้นคว้าวิจัย ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาบ่มเพาะจนผู้ศึกษาสามารถนำเอา หลักการมาประยุกต์ใช้และอ้างอิงในการศึกษาค้นคว้าวิจัยครั้งนี้ อีกทั้งบิดา มารดา ญาติพี่น้อง และ เพื่อนๆ ของผู้ศึกษา ซึ่งให้กำลังใจและความช่วยเหลือมาโดยตลอด

คุณค่าอันพึงมีจากการศึกษาค้นคว้าวิจัย ฉบับนี้ ขอมอบเพื่อบูชาพระคุณบิดา มารดา ครู อาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่าน

เอกสารอ้างอิง

เทียวีอิสาน. (2563). ผ้าไหมมัดหมี่ลายแคนแก่นคูณ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผ้าไหมมัดหมี่บ้านหัวฝาย จ.ขอนแก่น.

[ออนไลน์]. สืบค้นจาก : <https://i-san.tourismthailand.org> [2565, 25 มกราคม]

บงกชผ้าไหมทอมือ. (2559). ความเป็นมาของผ้าไหมไทย. [ออนไลน์]. สืบค้นจาก : <http://www.bongkod>

[bongkod](http://www.bongkod).com [2565, 20 มกราคม]

ว่าที่ร้อยตรีประเมษฐ์ ศรีเมฆ. (2559). ผ้าไหมมัดหมี่อำเภอชนบท ขอนแก่น. [ออนไลน์]. สืบค้นจาก : <https://oer>.

oer.learn.in.th/search_detail/result/28874 [2565, 20 มกราคม]